

ročník jedenáctý (1988) - č.12

Datum posledního textu zařazeného do tohoto čísla: 9.6.1988

Informace o Chartě 77 vydává nezávislá redakční skupina signatářů Charty 77
Petr Uhl, Anglická 8, 120 00 Praha 2

Charta 77/31/88 Jiřímu Hájkovi k 75. narozeninám

Vážený pane profesore,
v den Vašeho jubilea Vás srdečně zdravíme a tiskneme Vám ruku.
Známe Vás jako člověka dobré vůle, vysoké politické kultury, jako politika usilujícího o demokratický socialismus a jako občana, který se hluboce a opravdově angažuje v boji za lidská práva v naší zemi.

Již před válkou jste byl aktivní v antifašistickém hnutí. V řadách Národního hnutí pracující mládeže jste se od prvních dnů nacistické okupace účastnil národně osvobozenického boje. Byl jste zatčen gestapem a do konce války vězněn ve waldheimské káznici. Koncem čtyřicátých a počátkem padesátých let jste působil jako prorektor Vysoké školy politických a hospodářských věd, v době existence fakulty mezinárodních vztahů Karlovy univerzity jste byl jejím děkanem. Vaši posluchači a aspiranti na Vás vzpomínají jako na člověka, který je i v tehdejší době učil samostatně myslet a usnadnil jim tak později prohlédnutí. Úctu a respekt jste si získal i u svých spolupracovníků z doby svého působení v diplomatických službách.

V šedesátých letech jste se stal ministrem školství a v této funkci jste se aktivně podílel na přípravě obrodného procesu. V době Pražského jara jste jako ministr zahraničí usiloval o prohloubení našich spojeneckých svazků na základě suverenity a rovnoprávnosti a o zvýšení iniciativnosti československé zahraniční politiky. Váš nesmlouvavý postoj k srpnové intervenci Vás okamžitě zbavil úřadu, později i možnosti pracovat ve svém oboru. Patří do dlouhé řady hříchů politiky "normalizace", že člověka s tak rozsáhlou znalostí jazyků a mimořádnou mezinárodní zkušeností donutila k předčasnému odchodu do důchodu. Přitom Vaše pero obohatilo českou literaturu v oblastech historiografie a mezinárodní politiky o řadu prací. Vaše první poválečná kniha Mezi včerejškem a zítřkem podala československému čtenáři zasvěcenou informaci o mezinárodním socialistickém hnutí na takové úrovni, jaké se podařilo dosáhnout až o dvě desetiletí později.

Politika "normalizace" Vás vyřadila z oficiálního veřejného života, ale nepodařilo se jí umlčet Vás. Využíval jste legálních možností vyjadřovat svá stanoviska, byl jste mezi iniciátory vzniku Charty 77 a stal se jedním z první trojice mluvčích. Když zemřel Jan Patočka a Václav Havel byl uvězněn, ležela celá, tehdy převeliká tíha činnosti mluvčích na Vašich bedrech. Obstál jste se ctí. A znovu jste projevil vysoký stupeň obětavosti, když jste se funkce mluvčího ujal znovu v roce 1979, po zatčení Václava Bendy a Jiřího Dienstbiera.

Jsmo rádi, že Vás dnešní jubileum zastihuje ve stavu plné intelektuální aktivity a tělesné svěžesti.

Přijměte, pane profesore, od celého našeho společenství díky za Vaši obětavou práci, přání dobrého zdraví a dalších let naplněných tvořivostí.

Praha 5.6.1988

Stanislav Devátý
mluvčí Charty 77

Miloš Hájek
mluvčí Charty 77

Bohumír Janát
mluvčí Charty 77

*

Charta 77/32/88 K pokusům zasévat strach, podezřívavost a nedůvěru

Ústřednímu výboru Komunistické strany Československa
a československé veřejnosti

Členové KSČ, sympatizující s činností Charty 77, nás informovali, že se v květnu projednával na stranických schůzích a aktivech dopis pojednávající o nezávislých občanských iniciativách.*| Hovoří se v něm o nich jako o nepřátelských, protisocialistických silách, které prý v poslední době zvedají hlavu. Tyto síly jsou v dopise roztrženy do tří skupin:

V první se uvádí Charta 77, jazzová sekce, Demokratická iniciativa a obdobná

*| Tento stranický materiál jsme zveřejnili v minulém čísle. Materiál je opatřen úvodem, který existuje ve dvou verzích. Druhá verze je asi 4x delší než ta, kterou jsme zveřejnili.

dobrovolná společenství. Druhou skupinu tvoří katolíci a vůbec křesťané usilující o neokleštěnou náboženskou svobodu. Třetím protisocialistickým seskupením jsou bývalí členové KSČ, vyloučení po potlačení Pražského jara a pokoušející se nyní vrátit do veřejného života. Všem těmto občanům - pokud prý neustanou ve svéčinnosti - se hrozí tvrdostí zákona, tedy novou perzekucí.

Dopis je tak řečeno vnitrostranický. S tímto termínem lze jen souhlasit, ale k jeho zpřesnění by bylo vhodné mezi slova vnitro a stranický vložit pomlčku. Není a nemůže však být jen vnitřní věcí KSČ, protože se dotýká právní jistoty občanů republiky, kteří kriticky uvažují a chtějí své myšlenky - v souladu se svými nezczizitelnými právy - také svobodně vyjadřovat. Jde o pokus zastrašit nejen nás, ale všechny vlastní hlavou myslící lidi, včetně členů komunistické strany, k nimž se dopis obrací. Kam až věci dospěly, o tom svědčí zprávy - například z Kladenska - že se na aktivech čtou seznamy "místních disidentů" a účastníci aktivu jsou vyzýváni, aby tyto podezřelé živly bedlivě sledovali, společensky je izolovali, přeřazovali atd. Dopis sám pak žádá členy KSČ, aby poznatky o činnosti nezávislých hlásili vnitrostranickou cestou.

A tak v době, kdy se vedení ČSSR pokouší získat evropské státy pro myšlenku "pásma důvěry", jeho vnitřní směrnice vyzývá k honbě na čarodějnice a rozsévá podezřívavost a strach.

Nezávislé občanské iniciativy - praví se v dopise - jsou prý řízeny zahraničními centrály, o čemž neklamně svědčí publicita jejich textů v západních sdělovacích prostředcích. Stará písnička. V padesátých letech ji znali všichni prokurátoři inscenovaných procesů. V roce 1967 tvrdil A. Novotný, že sjezd spisovatelů byl prý vyvolán zahraniční ideologickou diverzí a řízen z ciziny. Atd. atp. "Zahraniční centrály" jsou zkrátka ďábel, jenž způsobuje, že jsou lidé kritičtí a nespokojení s neutěšeným stavem věcí a žádají jeho změnu. Kdyby ty centrály nebyly, všude by vládl klid a spokojenost.

Opětovně jsou občanské iniciativy nazývány "protisocialistickými". Nechceme se zde pouštět do nějakého teoretického rozboru a nemáme k němu ani mandát. Charta 77 sdružuje lidi různých přesvědčení, různé víry a profesí, které spojuje vůle zasazovat se o dodržování lidských práv, jak jsou kodifikovány ve známých mezinárodních paktech, jež tvoří nedílnou součást i československého právního řádu.. Je-li to činnost "protisocialistická", pak se tyto závazné normy neslučují s tím, co autoři dopisu chápou jako "socialistickou společnost". Pak by ovšem bylo poctivé to otevřeně přiznat vlastnímu lidu i signatářům helsinského závěrečného aktu to vysvětlit.

Naše přání je prosté. Přejeme si žít v zemi, kde by se vzduch dal dýchat a voda pít. Kde by hospodářství obnovilo svou životaschopnost a kultura navázala na skvělé, svobodomyslné tradice.

To vše je neuskutečnitelné bez obnovy občanství. Aby mohl být občan opět občanem v původním, neokleštěném slova smyslu, musí usilovat o obnovu právního státu, kde by jeho svobody nebyly co chvíli svévolně znehodnocovány. O to usilujeme i my a nedáme se od tohoto úsilí ani odradit ani odstrašit.

Nebojíme se předstoupit před naši veřejnost se svými stanovisky. Své dokumenty posíláme československým oficiálním orgánům i ČTK. Není naší vinou, že u nás nejsou publikovány. Uvítali bychom, kdyby ÚV KSČ zmíněný dopis uveřejnil.

Praha 1.6.1988

Stanislav Devátý
mluvčí Charty 77

Miloš Hájek
mluvčí Charty 77

Bohumír Janát
mluvčí Charty 77

*

Charta 77|33|88 Oprávněný požadavek úpravy tří článků ústavy ČSSR

Dne 17. dubna 1988 se 30 československých občanů obrátilo k ústavnímu výboru Federálního shromáždění Československé socialistické republiky s podnětem k úpravě tří článků naší ústavy tak, aby tyto články byly v souladu s platnými mezinárodními pakty o lidských právech i s faktickou skutečností života jednotlivců, rodin a společností v naší zemi. Plně podporujeme legitimitu tohoto požadavku a prohlašujeme, že text petice, jejíž doslovné znění se jmény jejich

signatářů uvádíme v příloze, vyjadřuje stanovisko Charty 77.

Praha 1.6.1988

Stanislav Devátý
mluvčí Charty 77

Miloš Hájek
mluvčí Charty 77

Bohumír Janát
mluvčí Charty 77

Příloha: Podnět k úpravě čl.32, čl.16 a čl.24 Ústavy ČSSR
(Přílohu jsme zveřejnili jako "Podnět k úpravě ústavy"
v Infochu č.11.)

Tento podnět podepsali:

Milan Balabán, Zdeněk Bárta, MUDr.Zora Bártová, Petr Čapek, Rostislav Čurda,
Vojtěch Deyl, Jan Dus, RNDr.M.Fabián, CSc., RNDr.Václav Frei, CSc., Bohumír
Hájek, Marcela Chromá, Heřman Chromý, ing.Jan Litomiský, Jiří Opočenský,
PhDr.Radim Palouš, CSc., PhDr.Zdeněk Pinc, Miloš Rejchrt, Jan Ruml, Vojen
Syrovátka, Michael Šimek, Jan Šimsa, Zdeněk Šorm, Zvonimír Šorm, ThDr.ing.Jakub
Trojan, Tomáš Trusina, Miloslav Vašina, Jan Wunsch, RNDr.St.Žák, CSc., Monika
Žárská, RNDr.Viktor Žárský.

Sdělení Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných, československé ligy pro lidská
práva, člena Mezinárodní federace pro lidská práva (FIDH)

Všechna sdělení VONS jsou zasílána Federálnímu shromáždění. Jména a adresy
členů VONS jsme zveřejnili ve sdělení č.713.

Sdělení č.771 (Pravomocný rozsudek ve věci J.Štekl)

Senát krajského soudu v Hradci Králové za předsednictví JUDr.Vladimíra
Kocourka projednal ve veřejném zasedání, konaném dne 24.5.1988, odvolání v
trestní věci proti Jaroslavu Šteklvi (viz naše sdělení č.703, 709 a 765).
Krajský soud zrušil rozsudek okresního soudu v Ústí nad Orlicí a vynesl rozsudek
nový, v němž se přidržel původní právní kvalifikace obžaloby: tj. J.Štekl se
měl dopustit trestného činu podvodu (§ 250 odst.1,2 a) a spekulace (§ 117
odst.1.) Soud však nevyhověl dalším návrhům okresního prokurátora JUDr.Jaroslava
Mazance ani jeho odvolání co do výše trestu a uložil J.Šteklvi stejný trest,
jako předtím okresní soud, tj.osmnáct měsíců odnětí svobody s podmíněným odkladem
na tři roky a peněžitý trest 3000,-Kčs. Rozsudek je pravomocný.

Praha 1.června 1988

*

Sdělení č.772 (W.Kaniovi přerušen výkon trestu)

Náčelník NVÚ Valdice plk.Kordik podal návrh, aby u Waltra Kanii bylo upuštěno
ze zdravotních důvodů od výkonu zbytku trestu. Předseda senátu okresního soudu
v Jičíně Theodor Petryšín však 24.května 1988 rozhodl, že se Waltru Kaniovi
ze zdravotních důvodů pouze přeruší trest na jeden rok, tj. do 24.května 1989.
Své rozhodnutí zdůvodnil tím, že W.Kania "bude mít možnost se léčit v civilních
zdravotnických zařízeních, kde jeho stavu bude věnována intenzivnější péče
než ve zdravotnických zařízeních SNV."

Signatář Charty 77 W.Kania byl vězněn jedenáct let a má vykonat ještě víc
než šest měsíců trestu odnětí svobody. Trpí virovým zánětem jater typu B a
chronickým srdečním onemocněním po dvou infarktech myokardu. Rozhodnutí o
propuštění nabylo právní moci až 26.května 1988 a téhož dne byl W.Kania
propuštěn.

Je velmi pravděpodobné, že toto rozhodnutí, byť polovičaté a opožděné, souvisí
s nedávnou smrtí Pavla Wonky ve vězení a s návštěvou amerických lékařů v NVÚ
Valdice, kde byl W.Kania vězněn. (Viz naše sdělení č.218, 242, 455, 492, 543
a 754.)

Praha 1.června 1988

*

Sdělení č.773 (Ivan Polanský před soudem)

Hlavní líčení v trestní věci proti Ivanu Polanskému před senátem krajského soudu v Banské Bystrici bylo nařízeno na 13. a 14.6.1988, vždy od osmi hodin v budově krajského soudu. Zástupce krajského prokurátora v Banské Bystrici JUDr.Jozef Ondruš ho žaluje pro trestný čin podvracení republiky (§ 98 odst.1, 2 a|, b|), jehož se měl dopustit tím, že v letech 1980 až 1987 rozmnožoval a rozšiřoval různé samizdatové publikace s náboženskou a lidskoprávní tematikou. Konkrétně je žalován za publikace: Metody psychologického útlaku a porušování práv člověka v ČSSR v letech 80; Porušování zákona č.120/76 Zb.; Výber; Historický zápisník; Pokoj a dobro. Bude-li I.Polanský uznán vinným, hrozí mu trest vězení od tří do deseti let.

Obžaloba je typickou ukázkou stalinistického přístupu s jakým jsme se v takto nezakryté podobě nesetkali již několik let. Podvracení republiky se měl I.Polanský dopouštět mj.tím, že "znevažoval a znižoval vzdelanie, výchovu a vyučovanie v duchu vedeckého svetonázoru marxizmu-leninizmu, autoritu bezpečnostných orgánov". Prý: "podvratný charakter vydávaných nelegálnych písomností a ich autorov je evidentný už aj z toho, že čitateľov nabádajú zakládať v širšom rozsahu nelegálne vydavateľstvá, vytvárať redakčné tímy, zabezpečiť dobré rozmnožovacie stroje, priestory..." Konspiratívny charakter jeho činnosti se vyvozuje výlučně z toho, že při vyšetřování odmítl vypovídat proti svým spolupracovníkům. Spojení s cizí mocí nebo cizím činitelem, podmiňující přísněnou kvalifikaci, se zcela nesmyslně dokládá pouze tím, že ve svých publikacích přinášel také záznamy zahraničních rozhlasových relací.

Proces s I.Polanským představuje nejzávažnější útok proti nezávislým náboženským a občanským aktivitám, jakého jsme byli v posledních letech svědky. Je zároveň otevřeným výsměchem helsinským ujednáním o volném šíření informací, přijatým mezinárodním paktům i oficiálním deklaracím o větší otevřenosti v oblasti informací. Za počínání, jemuž se v Československu věnují stovky a tisíce aktivních občanů a které je v posledních letech buď tolerováno nebo postihováno toliko administrativně, má být I.Polanský poslán na dlouhá léta do vězení. (Viz sdělení č.706, 748 a 767.)

Praha 9.6.1988

*

Sdělení č.774 (Napadení kněze Jána Ďurigy)

U katolického kněze Jána Ďurigy, administrátora ve Stodě, okres Plzeň-jih, byli dne 16.5.1988 okolo půlnoci na faře na návštěvě MUDr.Marie Běhmová a Petr Waltera. Když J.Ďuriga zaslechl cinknutí telefonu, odešel do vedlejší místnosti, kde má další telefonní přípojku. Dveře z této místnosti na hlavní chodbu byly uzamčeny, zato však bylo otevřeno okno, vedoucí na farní dvůr. V místnosti se nacházel neznámý muž v civilu, ve kterém byl později rozpoznán zástupce náčelníka OO VB ve Stodě. Vetřelec se pustil s J.Ďurigou do potyčky a mezitím vlezli oknem do místnosti další dva muži: uniformovaný příslušník VB a člen pomocné stráže VB Jan Jindřich. Zkroutili J.Ďurigovi ruce, než však mohli něco dalšího podniknout, přišel na jeho volání o pomoc do místnosti Petr Waltera. Příslušníci J.Ďurigu okamžitě pustili a aniž se nějak prokázali nebo odůvodnili své podivné noční vniknutí do farní budovy, začali přítomné legitimovat a prohlíželi si různé místnosti i obsah některých regálů. Asi po půl hodině všichni tři odešli.

Následujícího dne odvedl tajemník ONV pro věci církevní a další muži J.Ďurigu na místní oddělení VB, kde byl podroben tříhodinovému výslechu. Při výslechu nebylo řádně vysvětleno nezákonné noční vniknutí na faru, které jeho účastníci chabě odůvodňovali domněnkou, že v objektu došlo k nějaké krádeži. Rovněž nebylo vyšetřováno nezákonné počínání vetřelců, z nichž nejméně jeden byl podnapilý, vůči přítomným na faře. Naopak bylo různě vyhrožováno J.Ďurigovi, mj.trestním stíháním, neboť prý při potyčce zlomil pomocníku VB Janu Jindřichovi malíček (přitom je známo, že J.Jindřich měl zlomený malíček už čtrnáct dní předtím).

Ať již byly původní úmyslu příslušníků SNB, které zřejmě překazila přítomnost návštěvníků na faře, jakékoli, již svým dosavadním jednáním se dopustili několika velmi závažných trestných činů. Na místo řádného vyšetření celé události, které se jeví jako zvláště naléhavé i v souvislosti s obdobnými incidenty v nedávné minulosti, se Bezpečnost snaží křivým obviňováním donutit J.Đurigu k mlčení a zastrašit ho v jeho pastorační činnosti. J.Đuriga si 19.5.1988 podal stížnost na oddělení VB a současně se on i M.Břhmová a P.Waltera obrátili s podrobným vylíčením celé události a s prosbou o pomoc na kardinála Tomáška.

Praha 9.6.1988

Trestní oznámení R.Berezy a T.Hradílka

Generální prokuratura ČSSR
Náměstí Hrdinů 1300
Praha 4

věc: trestní oznámení

My, níže podepsaní, dáváme cestou zákonné oznamovací povinnosti průchod naší národní cti a občanského svědomí, neboť podáváme oznámení o trestném činu v l a s t i z r a d y , jehož se dle našeho důvodného podezření dopustil v létě roku 1968 československý občan, nynější tajemník ÚV KSČ a člen jeho předsednictva, pan Vasil Bil'ak.

K tomuto závěru jsme dospěli studiem tisku z let 1968-69, pamětí a vzpomínek různých významných účastníků té doby, jakož i mnohaletým sledováním veřejné činnosti jmenovaného politika. Konečné rozhodnutí jsme však učinili na základě osobního svědectví pana Bil'aka, které poskytl ve své připravované knize vzpomínek. V kapitole, týkající se zasedání předsednictva ÚV KSČ v osudné srpnové noci roku 1968, mimo jiné uvádí: "Kolderovi a mně kdosi podstrčil na stůl lístek, na kterém bylo napsáno: 'Vstup spojeneckých vojsk se odkládá'. Bylo to nelogické, nepochopitelné. Na jedné straně potvrzení zprávy, že vojenský výsadek přistál v Ruzyni a na druhé, že vstup se odkládá. Co se vlastně stalo? Vynořovalo se množství otázek. Myslí si někdo, že stačí to, co je na letišti? Anebo pod tlakem nám neznámých okolností nechá Československo napospas reakčním silám? Potvrdí se to, v co tak houževnatě věřil Dubček a co hlásal Kriegel, že to bude jen strašení a že potom se vojska stáhnou hned zpět? Hlavou se mi proháněly stovky pochybností, nejasností a nebyl čas se s někým poradit, ověřit si fakta. Asi o půl dvanácté přišla další zpráva, že přes ty a ty hraniční přechody překročila spojenecká vojska československé hranice. Těch přechodů bylo mnoho. Do paměti se mi vryly dva - Cínovec a Vyšné Nemecké. To už nebyl žert. Věděl jsem už, že to co je na lístku, neplatí."

Tolik náš doslovný český překlad úryvku z knihy.

Máme za to, že pan Vasil Bil'ak, ve spojení s tehdejším vedením Sovětského svazu, tedy cizí mocí, se podílel na přípravě vstupu vojsk zemí Varšavské smlouvy do naší země v noci z 20. na 21.srpen roku 1968 a na dalších násilných akcích, na tento vstup navazujících, čímž, dle našeho názoru, naplnil skutkovou podstatu trestného činu vlastizrady, podle paragrafu 91 trestního zákona. Vycházíme z hlubokého přesvědčení, že vstup vojsk pěti zemí Varšavské smlouvy do naší republiky před 20 lety byl závažným nezákonným činem s nedozírnými důsledky zejména pro naši společnost.

Vyslovujeme však naději, že současní představitelé SSSR tento čin ve vhodné chvíli uznají alespoň za chybný a urychleným stažením sovětských vojenských jednotek z Československa zajistí, aby se mohla rozvíjet užitečná spolupráce mezi našimi zeměmi na bázi vzájemné rovnosti a důvěry a postupně také v atmosféře skutečně upřímného, hlubokého přátelství. Text sovětsko-jugoslávské deklarace z března t.r. pro svou univerzálnost naší naději dále posílil.

Trestním oznámením nehodláme zbytečně jítřit staré rány, neboť jsme si vědomi potřeby národního smíru. Obáváme se však, pokud je naše podezření oprávněné,

že pan Bilák a ostatní činitelé, poznamenání obdobným proviněním a společně zaštitěni dokumentem "Poučení z krizového vývoje ve straně a společnosti po 13.sjezdu KSČ", se nezmění. Že budou, s použitím novodobých frází, i nadále znehybňovat pro svou politickou minulost naši současnost i blízkou budoucnost.

A to by bylo stále špatné pro nás občany, pro republiku i pro věc socialismu. Proto podáváme toto trestní oznámení.

Na Moravě 15.května 1988

Rudolf B e r e z a , řidič autobusu ČSAD n.p.Ostrava, závod Olomouc, bytem Hlubočky, Mariánské Údolí, Kollárova 297, okres Olomouc

ing.Tomáš H r a d í l e k , dělník SMDZ n.p.Šumperk, závod Lipník n.Bečvou, bytem Lipník n.Bečvou, Zahradní 892, okres Přerov, tel.973 117

na vědomí: ČTK, APN, AFP

*

Dopis NMS k Patronátu

Dopis nezávislého mírového sdružení Polsko-čs.solidaritě

Vážení přátelé,

připojujeme se k vašemu APELU PČSS ve věci PATRONÁTU nad politickými vězni, zveřejněném ve zvláštním čísle Biuletynu informacyjnym v dubnu 1988.*|

Jako lidé zastávající antimilitaristické přesvědčení, solidarizujeme se se všemi Poláky vězněnými z důvodu odmítání vojenské služby.

Budeme o jejich případech informovat v našem okolí a v nám dostupných sdělovacích prostředcích. Chceme za ně intervenovat u polské vlády, psát jim do vězení a pomáhat dle možností jejich rodinám.

S vědomím, že tento úkol je nelehký vyzýváme i ostatní nezávislé iniciativy, ale i jednotlivce, aby se k nám připojily a projevíly tak solidaritu s těmito statečnými lidmi. K tomu připomínáme, že svoboda je věcí nedělitelnou a boj za ní v Polsku je stejně tak bojem za svobodu i v naší zemi.

Prvním konkrétním činem naší solidarity je štefetová hladovka za odpírače vojenské služby Sławomira Dutkiewicze, kterou od 8.5. do 15.5. drží po 24 hodinách postupně tito členové našeho sdružení: Luboš Vydra, Jiří Pavlíček, Jan Chudomel, Ruth Šormová, Hana Marvanová, Heřman Chromý, Jáchym Kaplan, Tomáš Dvořák.

V Praze 15.5.1988

S přátelským pozdravem

Nezávislé mírové sdružení - iniciativa
za demilitarizaci společnosti

*| viz též Infoch č.11|88

*

V Infochu č.10 jsme zveřejnili adresy 22 členů Nezávislého mírového sdružení. Byli jsme požádáni o zveřejnění adres nových 14 členů:

Luděk Marks, Na Hutích 11, 160 00 Praha 6 - Bubeneč, Pavel Roller, Brandlova 33, 767 01 Kroměříž, Martina Koryntová, Šmilovského 14, 120 00 Praha 2, Tomáš Foltýn, Šmilovského 14, 120 00 Praha 2, Jaroslav Kolafa, Dědinova 1990, 149 00 Praha 4, Stanislav Havlík, Gottwaldova 231, 783 44 Náměšř na Hané, Miroslava Havlíková, Gottwaldova 231, 783 44 Náměšř na Hané, Václav Veselý, Kojetínská 1425, 767 01 Kroměříž, Zdena Vaculovičová, Kojetínská 1425, 767 01 Kroměříž, Pavel Hovorka, Janáčkova 185|12, 541 01, Trutnov, Jiřina Rumlová, Fibichova 279|6, 541 01 Trutnov, Vladimír Linhart, Jaroslava Ježka 630, 541 01 Trutnov, Romana Linhartová, Jaroslava Ježka 630, 541 01 Trutnov, Miloš Zeman, Doláková 531, 181 00 Praha 8.

Solidarita s členy PSS

Generálu Vojtěchu Jaruzelskému
Varšava

prostřednictvím: velvyslanectví PLR v Praze
Valdštejnská 8
125 42 Praha 1 - Malá Strana

1.června 1988

Propuště Czesława Borowczyka, Józefa Piniora, Jolantu Skibovou a Aleksandru Szaratovou!

Koncem dubna a začátkem května proběhla v Polsku vlna stávek. Stávkovali i dělníci v dolnoslezských elektrotechnických závodech Dolmel ve Vratislavi. Dne 5.května se v továrně konal mítink, na nějž byli pozváni i členové Polské socialistické strany Czesław Borowczyk, Józef Pinior (který je rovněž mluvčím Polsko-čs.solidarity), Jolanta Skibová a Aleksandra Szaratová. Při jejich vstupu do závodu došlo k vyprovokovanému konfliktu se závodní stráží, po němž byli členové PSS zatčeni a uvězněni. Tentýž den proběhla u Piniorů domovní prohlídka. Zatčení byli obviněni podle §§ 234 a 59 polského trestního zákona z toho, že údajně napadli člena závodní stráže a způsobili mu zranění. Očekávají ve vazbě trest od 6 měsíců do 8 let.

Případy trestního stíhání pro útok na veřejného činitele známe dobře z vlastní zkušenosti. Požadujeme okamžité propuštění čtyř členů Polské socialistické strany na svobodu.

Za správnost: Anna Šabatová, Anglická 8, 120 00 Praha 2 (70 podpisů)

Pozn.red.: J.Skibová a A.Szaratová byly propuštěny z vazby 31.5.1988. Hlavní líčení v trestní věci těchto čtyř členů PSS bylo nařízeno na 27.6.1988

Čeští evangelíci k situaci katolické církve

Ústřední výbor
Komunistické strany Československa
Praha

Vážení pánové,

obracíme se na Vás jako čeští evangelíci s apelem, abyste napravili důsledky nezákonné perzekuce katolické církve v posledních čtyřech desetiletích. Perzekuce katolíků byla daleko rozsáhlejší a tvrdší než perzekuce evangelíků. Rozdílný stupeň útlaku měl nás křesťany rozdělit. Musíme přiznat, že jsme mlčky přijali tuto politiku a nevystupovali na obranu svých katolických bratří a sester a dokonce ani na obranu těch evangelíků, kteří se stali obětmi útlaku, zvláště zemědělců a učitelů a některých farářů. Po celou dobu prohlašovali vedoucí političtí a státní představitelé se vším důrazem, že u nás žádný nezákonný útlak neexistuje, ani náboženský ani jiný, zatímco skutečnost byla s těmito prohlášeními s krátkou výjimkou roku 1968 v křiklavém rozporu. Nyní byste však už konečně měli uvést své činy v trvalý soulad se svými slovy. Nemůžete vrátit katolickým kněžím, řeholníkům a laikům tisíce roků, které museli strávit ve věznicích a v pracovních táborech na základě křivých obvinění a nespravedlivých rozsudků, ani jim nemůžete vrátit roky, o které jim věznění zkrátilo životy. Mnozí z nich už nejsou naživu, abyste je mohli poprosit o odpuštění. Je však nutno skončit s bezprávím, které od padesátých let dodnes trvá.

Z mnohého, co jste československým katolíkům dlužni, připomínáme aspoň čtvero: Za prvé, katolíci ať mají bohosloveckou fakultu opět také v Praze a na jiných místech, kde to potřebují, a ať jsou jim vráceny školní budovy neprávem odňaté, především budova jejich bohoslovecké fakulty v Praze-Dejvicích. Za druhé, katolíci ať mají svobodu obnovit všechny své neprávem zrušené kláštery a zakládat nové, a ať se s nimi zahájí jednání o vrácení neprávem jim odňatých klášterních budov. Za třetí, katolíci ať mají opět plnou svobodu k duchovní a výchovné práci s dětmi a s mládeží, a to v objektech církevních i soukromých a v přírodě.

Katolíkům byly odňaty a stále se tvrdě odpírají i ty protiprávně a silně omezené možnosti práce s dětmi a s mládeží, které byly evangelíkům po celých čtyřicet let trpěny. Za čtvrté, svobodu tiskovou a publikační chceme získat pro všechny v církvích sdružené věřící, a to nikoli před ostatními občany, nýbrž zároveň s nimi.

Náprava křivd, kterých se československý stát dopustil a dopouští na katolících, letničních křesťanech a ostatních věřících, je nutná. Apelujeme na Vás, abyste zahájili politiku národního smíření a sjednotlili se s věřícími v úsilí o společné dobro, o obnovu právního řádu, v úsilí o záchranu životů dětí nenarozených i narozených, v úsilí o záchranu vzduchu, úrodné půdy, vody, lesů a všech živých tvorů.

Milan Balabán, Jan Dus, dr.Ladislav Hejdánek, Hana Jůptnerová, dr.Božena Komárková, Jan Kozlík, ing.Jan Litomiský, dr.Jan Payne, Miloš Rejchrt, dr.Tomáš Růžicka, Jan Schneider, Jan Šimsa, dr.ing.Jakub Trojan.

Za správnost podpisů ručí Jan Dus, Suchbátská 4,
160 00 Praha 6-Sedlec
Praha 2.června 1988

*

Dopis křesťanům v Sovětském svazu

Bratři a sestry,

počátkem června letošního roku vzpomene značná část křesťanů v Sovětském svazu významného data svých dějin - tisícího výročí přijetí křesťanství na Kyjevské Rusi. Od roku 988 až po současnost provází křesťanská víra několik velkých národů dnešního Sovětského svazu jako zjevný i skrytý horizont jejich duchovního života a kultury. Byla to křesťanská víra, jež těmto národům pomáhala vytrvat v těžkých zkouškách nájezdů, válek, tyranií a cizích okupací a jež se významně podílela na jejich kulturním a civilizačním vzestupu. Lid této oblasti nesl po celé své dějiny nevýslovné břemeno lidského utrpení. Ani 20.století zde neznamenal ulehčení, ale zvláště pro křesťany nové nepřetržité zkoušky. Toto utrpení nemusí vést jen k zoufalství nad uplynulým těžkým časem, ale může přinést též pozitivní plody, přispět k prohloubení lidské zkušenosti a víry.

I naše národy prošly a procházejí zkouškou zla, a to, jak obstojí, je věcí jejich mravní odpovědnosti a duchovní svobody. Jsme přesvědčeni, že jak pro národy Sovětského svazu, tak pro národy celé východní a střední Evropy cesta do budoucnosti vede přes respektování důstojnosti člověka a obecné dodržování lidských práv, přes spravedlivější a svobodnější postavení jednotlivců i národů. Vždyť víme, že právě křesťanství z nemalé části vkládá pozemský osud člověka do jeho vlastních rukou.

Chceme vám popřát to, po čem i my bytostně toužíme a o co nepřestaneme usilovat: otevřenou, nezcizitelnou a stále hlouběji naplňovanou možnost života v pravdě, svobodě a lidské důstojnosti. Kéž křesťanství se svými nejvyššími hodnotami víry, naděje a lásky i se všemi svými hodnotami duchovními, kulturními a mravními přispěje vašim národům v úsilí o společenskou přeměnu a spravedlivější řád a vede je k vytrvalosti v jejich touze po lepším budoucím věku. Kéž všichni křesťané spolu s těmi, kdo mají jinou víru anebo se k žádné náboženské víře nehlásí, společně vzdorují všem temným, zotročujícím silám tohoto věku, kéž před nimi uhájí na prahu třetího tisíciletí dějin naší civilizace ony hodnoty, které lidstvu přináší evangelium Ježíše Krista.

V Praze 24.května 1988

Václav Benda, Ladislav Hejdánek, Miloslava Holubová, Bohumír Janát, Václav Malý, Dana Němcová, Radim Palouš, Miloš Rejchrt a Josef Zvěřina

*

Václav Benda: Výzva z Bratislavy

Základní fakta o předčasném "Velkém pátku" v Bratislavě, byť nepřiliš přesná a spíše podceňující, tj. fakta o veskrze pokojné bratislavské manifestaci katolíků a o její brutální "pacifikaci" jednotkami Bezpečnosti, byla široce publikována ve sdělovacích prostředcích celého světa, dokonce včetně těch našich (tam ovšem v úpravě opravdu speciální). Dlouho jsem hovořil s panem Davidem Blowem, korespondentem britské BBC, který v průběhu manifestace dostal ránu obuškem, byl zadržen, a když ukázal příslušníkům SNB průkaz řádně akreditovaného novináře, dostal další ránu pěstí. Přesto jsem nabyl dojmu, že více než toto nevlídné zacházení na něj zapůsobila skutečnost, že byl jako nedobrovolný host v policejním voze přítomen jeho zásahům vůči účastníkům manifestace. Přirozené lidské, profesionální i sportovní potěšení příslušníků SNB z toho, že se jim podařilo srazit další babičku, pokládal zcela nevhodně za projevy sadismu a domníval se, že upadl do rukou šílenců. Toto je ovšem jen falešná optika změkčilého západního reportéra. Já bych spíše vytkl, že brutální policejní útok na zástup, zpívající státní hymnu a modlící se růženec, je projevem úpadku státní moci a její nedůvěry v sebe samu. Dav měl být napřed vyprovokován k tomu, aby provolával protistátní hesla, aby po bezpečnostních silách házel kameny. To by ospravedlňovalo řízný zásah - přinejmenším před západním veřejným míněním, zvyklým na násilné demonstrace a namnoze jimi silně znechuceným. Avšak stát, který proti rozžatým svícím a růženci musí nasadit vodní děla i další prostředky, je zřejmě povážlivě nejistý. A stát, který pokládá za nutné zaútočit proti svým vlastním symbolům - v daném případě proti státní hymně - jaksi popírá svůj vlastní smysl a deklaruje se jako pouhopouhé násilí. Přinejmenším se tím vzdává výsady, že moc mu byla svěřena Bohem a že křesťané jsou proto povinni respektovat ty jeho požadavky, které neruší jiné Boží nároky. Proto má pravdu kardinál Tomášek, který v katedrále slavnostně prohlásil, že bratislavská manifestace není věcí politickou, nýbrž svědectvím víry, jaké je zapotřebí vydávat stále znovu a jakým jsou povinni všichni skuteční křesťané. Zakončím tuto část své úvahy téměř anekdotickým, nicméně dobře doloženým příběhem. Před pražskou poutí ku cti blahoslavené Anežky se konala přehlídka nasazených příslušníků StB, při které všichni obdrželi růženec a dvoukorunové nebo pětikorunové mince pro kostelní sbírku. Za tento mimořádný, byť dosti skrovný, státní příspěvek děkujeme, v souvislosti s růžencem doufáme, že aspoň v jednom jediném případě nezatížil jen kapsu, ale také srdce obdarovaného.

Otázka nyní zní, jak dál. Jak dál po katolické petici za základní náboženská práva a svobody, kterou podepsalo víc než půl milionu čs.občanů. Jak dál po bratislavské manifestaci a brutálním útoku vůči ní. Nálada v katolických i nekatolických kruzích, zvláště na Slovensku, je rozhořčená a bojovná. Dokonce i přítel Hejdránek, v minulosti k našim možnostem vždy spíše skeptický, píše najednou v lidových novinách o tom, že v Československu existují jen dvě společenské síly, komunisté a katolíci, že další vývoj bude záviset na tom, jak se navzájem porovnají, a že všechny ostatní skupiny mají jen okrajový význam a budou se muset přizpůsobit. Pokládám to za nepřesné: komunisté mají všechnu moc, ale skutečnou společenskou silou již dávno přestali být, zatímco katolíci jsou snad dnes společenskou silou, nicméně jejich mocenské možnosti jsou prakticky nulové. Pokládám to i za nespravedlivé: katolíci v Československu se dostatečně poučili ze svých historických chyb a vin (jasně to deklarovali např. ve velikonoční ekumenické výzvě českého primase kardinála Tomáška, jehož autorita v katolickém lidu celého Československa je dnes obrovská a neotřesitelná) a nepřejí si být silou, již by se kdokoli měl přizpůsobovat nebo podrobovat - a to dokonce ani ve jménu dočasné akční jednoty v boji proti zlu. Chceme být rovným partnerem mezi rovnými partnery a svobodně se spojovat s těmi z nich, o jejichž dobrých úmyslech se přesvědčíme - nic víc, ale také nic méně.

Otázka jak dál nebyla zodpovězena. Současná totalitní moc je v jistém smyslu tragicky bezmocná: ztratila schopnost rozřešit kterýkoli z palčivých problémů

ekonomických či ekologických, politických či společenských. Prakticky poslední, co jí v souladu s jejím instinktem moci pro moc zbývá, je efektivita jejích represivních aparátů. Bývám pokládán spíše za radikála a stoupence krajních řešení. Právě z této pozice však tvrdím a pokládám za nutné vsadit na toto své tvrzení celou svou dobrou pověst: v nejbližších měsících by otevřená konfrontace s mocí znamenala porážku, možná krveprolití a určitě zmaření výsledků mnohaletého úsilí, návrat zpět. Ba co víc: taková konfrontace by nesmírně posílila totalitní moc, neboť by jí konečně umožnila připsat na své konto nesporný úspěch, byť třeba jen vojensko-policejní. Hodina, kdy se bude třeba postavit čelem, jistě přijde: běda tomu, kdo ji nerozpozná, avšak třikrát běda tomu, kdo by ji chtěl svévolně uspišit. Zatím se obrňme ctností křesťanské trpělivosti, která nám tak dobře sloužila v minulých letech: je třeba neustále stupňovat tlak na totalitní moc, alespoň fakticky, třeba mimo nespravedlivý zákon a jemu navzdory, rozšiřovat prostor náboženských i občanských svobod, avšak zápas "kdo s koho" ponechat budoucnosti a za žádných okolností se k němu nenechat vyprovokovat. Bratislavští manifestanti nám v tomto ohledu mohou být příkladem křesťanského postoje i politické prozíravosti. Určitě mohli vzdorovat způsobem, který by vyvolal pouliční bitky. Moudře a katolicky se rozhodli pro pasivní, leč důsledný odpor. Vyhráli tak významnou bitvu. Válka však pokračuje a totalitní moc v ní má všechny možnosti manévrování, avšak prázdnou naději.

Z materiálů FIDH

FIDH - Fédération Internationale des droits de L'Homme je mezinárodní organizace přidružená k OSN (statut B), Evropské radě a k UNESCO (statut C); ústředí je v Paříži. Adresa: 27, rue Jean-Dolent, 75014 Paris; tel: 00-33-1-43319495. Skládá se z 36 členských lig, z nichž pět - bulharská, guatemalská, íránská, maďarská a rumunská - působí v exilu. Čs.ligou je Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných. VONS a polská Liga pro lidská práva se sídlem ve Štětíně jsou jediné členské ligy, působící v sovětském bloku. Člen VONS Ladislav Lis je jediným místopředsedou FIDH žijícím ve východní Evropě. Sjezd FIDH se koná vždy po dva roky, poslední byl v prosinci 1986 ve španělském Vallaloidu.

V poslední době začaly opět pravidelněji docházet materiály FIDH. Dvě zvláštní misijní zprávy se týkají Turecka (mise uskutečněná v listopadu 1987) a Haiti (pozorovací mise při haitských volbách koncem roku 1987).

Týdeník Lettre se věnuje mj. utrpení kurdského lidu (č.241), uvádí informace o činnosti polské Ligy pro lidská práva, o osudu ukrajinského advokáta Levka Lukjaněva (č.243-244); nalézáme zde zprávu o přílivu rumunských uprchlíků do Maďarska (č.245). V posledním obdrženém čísle (248) je mj. překlad rozhovoru Libuše Šilhánové s Pavlem Wonkou, převzatý z Infochu, a informace o jeho smrti ve vězení.

Do Československa přišlo rovněž oznámení FIDH o konání Generálních stavů lidských práv, které se mají sejít u příležitosti dvoustého výročí Francouzské revoluce příští rok, a to 22.-24. června. Předpokládá se, že jednotlivé členské ligy vypracují předem příslušné texty, které se stanou součástí tzv.Cahier de Doléances (tj.soupisu stížností a požadavků Generálních stavů), který má být u této příležitosti vydán.

V samizdatu nově vyšlo...

Bulletin Nezávislého mírového sdružení - iniciativy za demilitarizaci společnosti, č.1, květen 1988, 10 stran + list s anketními otázkami k problému odmítnutí vojenské služby z důvodů svědomí a zavedení náhradní vojenské služby.

Redakční rada zveřejňuje tři adresy:

Ondřej Černý, Filipova 2019, Praha 4 - Chodov;

Tomáš Dvořák, U železné lávky 6, Praha 1;

Ruth Šormová, Dejvická 25, Praha 6.

Obsahuje: Prohlášení NMS a dopisy č.1 a 2 (viz minulé číslo Infochu), adresář členů, informace o ohlascech na prohlášení NMS, zprávu o setkání se zástupci francouzské CODENE, zprávu o setkání se zástupci Čs.mírového výboru, článek Luboše Vydry Ahasvér mírového hnutí Igal Roodenko, dopis NMS Polsko-čs.solidaritě (viz toto číslo Infochu).

Voknoviny č.7, 10 str.A4, náklad 500 ks

Kritické stati z oblasti hudby, mj. o rocku ve východních Čechách (srovnání alternativní a oficiální hudební scény), zprávu o III.výstavě Vokna na Střeleckém ostrově. Pokračování cyklu Občan a příslušníci SNB, obsahující mj.stať Výslech svědka podle trestního řádu.

Historické studie č.22, ročník 11., Praha leden 1988, 230 str.

(Řídí Jaroslav Mezník, Milan Otáhal, Jan Křen s redakčním kruhem)

Obsahuje studie Jozefa Jablonického a Václava Kurala, dále rubriky Diskuse, Prameny, Bibliografie a Příloha (stať Wolfganga Eichwedeho); doplněno anglickým resumé.

Sociologický obzor, č.2, 1987, 103 str.

V rubrice Lidé a zákon: O trestním právu (Lubor Čep), Zákon o umělém přerušení těhotenství (-z-); další rubriky: Statě Jana Polehňa: Společnost retardovaného času; Čteme klasiky; Literatura a společnost; Časopisy; Recenze; Glossy; Naše dokumenty; Myšlenky (Masaryk, France, Marx, Horneyová, Gramsci). - Časopis je zaměřen na filozofii, kulturu a politiku.

Milan Balabán: Bojovníci a trpitelé, edice Vokno, 88 str., náklad 100 ks (pokus o starozákonní a židovskou dějpravu)

Hannah Arendtová Eichman v Jeruzalémě, zpráva o banalitě zla, 516 str. ve dvou svazcích, 1988

Vladimír Bukovskij: A navracuje se vítr, 803 str. ve dvou svazcích, 1988

Heřman Chromý: Náš pan domácí pánbů, 70 str., Praha 1988, verše

Adam Michnik: Taková je doba... O kompromisu, Knihovna Lidových novin, svazek 1., Praha 1988, 188 str.

Krátké zprávy

Výbor na ochranu práv maďarské menšiny v Československu

Výbor na ochranu práv maďarské menšiny v Československu vydal 15.4.1988 stanovisko k dubnovému setkání Miloše Jakeše a Jánose Kádára v Budapešti. Uvádí v něm, že společné komuniké sice principiálně vyzdvihuje význam zabezpečení podmínek všestranného rozvoje národnostních menšin žijících v obou zemích, nic ovšem nekonkretizuje a navíc ani neobráží faktický stav v této oblasti. Navzdory obecným ubezpečením se postavení maďarské menšiny v Československu nadále zhoršuje, společenské styky a turistický ruch omezují a likvidace maďarského školství pokračuje.

Dále stanovisko Výboru kritizuje pokusy řešit národnostní problémy v duchu recipacity, a to jak z důvodů nepoměru počtu obyvatelstva národnostních menšin, tak z hlediska etického: "Ručenie ľudských a občianských práv a kodifikovanie rovnoprávnosti a rovnocennosti národných menšín nemôže byť predmetom dohadov. Princíp recipacity je prijateľný len vtedy, ak nie je viazaný podmienkami,

ak jednotlivé strany sa vzájemne prekonávajú v zabezpečovaní práv a predchádzajú očakávaniam" praví se mj. ve stanovisku Výboru na ochranu práv maďarské menšiny v Československu.

*

Jiří Gruntorád se domáhá práva

Dne 16.5.1988 se signatář Charty 77 Jiří Gruntorád obrátil na inspekci ministerstva vnitra a městskou prokuraturu v Praze, aby přezkoušily postup podřízených orgánů, které se měly zabývat jeho oznámením o nezákonném postupu příslušníků SNB 10.prosince minulého roku v době konání demonstrace za propuštění politických vězňů v Praze. Obvodní prokurátorka pro Prahu I předala totiž celou věc k vyšetření inspekci náčelníka Správy SNB hl.m.Prahy a středočeského kraje, odkud dostal J.Gruntorád 22.ledna zprávu, že "provedeným šetřením nebylo v postupu zainteresovaných osob zjištěno porušení právních ani služebních norem". K této zprávě nezaujala obvodní prokuratura žádné stanovisko, ačkoliv lze snadno i z úředních záznamů doložit nezákonnost počínání policie včetně násilného transportu J.Gruntoráda na psychiatrické oddělení za asistence zdravotnických pracovníků, jejichž postup více než lékařské vyšetření připomínal mučení.

Dopisy z 25.5.1988 se Jiří Gruntorád domáhal práva u prokuratury a inspekce ministerstva vnitra.

Generální prokuratuře ČSSR adresoval žádost o navrácení věcí, odňatých při domovní prohlídce v říjnu 1987, která byla vykonána v rámci vyšetřování přípravy trestného činu pobuřování.

Obvodní prokuratuře pro Prahu 2 zaslal stížnost, že dosud nebylo realizováno usnesení o navrácení věcí, jež byly zabaveny při domovní prohlídce v říjnu 1979. Usnesení nabylo právní moci v březnu 1980. Na inspekci ministerstva vnitra se Jiří Gruntorád obrátil se žádostí o vyšetření akcí, jimiž byla v posledních třech týdnech omezena jeho osobní svoboda, když byl třikrát zadržen orgány SNB a dvakrát přitom podroben osobní prohlídce. Příslušníci SNB trestají J.Gruntoráda za aktivitu v oblasti lidských práv a nezávislé kultury tím, že jej soustavně perzekvují a nezákonně mu odnímají různé věci, především písemnosti.

*

Čs.občané k úmrtí Pavla Wonky

V souvislosti s úmrtím Pavla Wonky zaslalo 19.5.1988 130 občanů převážně z Brna a Východočeského kraje dopis FS ČSSR, ministerstvu zdravotnictví a spravedlnosti ČSR. Signatáři požadují, aby byly vyšetřeny všechny okolnosti úmrtí Pavla Wonky a se závěry šetření seznámena veřejnost a aby byly přezkoušeny poměry v SNV v Hradci Králové.

10.května 1988 napsala Demokratická iniciativa federální vládě ČSSR své stanovisko k úmrtí Pavla Wonky. Iniciativa žádala o neprodlené ustavení mimořádné komise s účastí zástupců nezávislých politických aktivit, která měla mít za úkol přezkoušet okolnosti smrti P.Wonky a seznámit s výsledky šetření veřejnost.

Za důsledek protipluralitní a nesvobodné ideologie považuje případ Pavla Wonky ing.Petr Valentík z Prahy 2. Své vyjádření k úmrtí P.Wonky zaslal 23.5.1988 tiskovým agenturám ČTK, AFP a APN.

16.5.1988 napsal Radek Langhammer z Trutnova redaktorům Rudého práva Kojzlarovi a Waltrovi dopis, v němž vyjadřuje rozhořčení nad jejich článkem Pravda proti výmyslům, uveřejněném 7.května v RP. Uvedený článek lživě informuje o případu politického vězně Pavla Wonky.

*

Sedmé shromáždění o evropském jaderném odzbrojení (END)

Ve dnech 29.6. - 2.7.1988 proběhne ve švédském Lundu Sedmé shromáždění o evropském jaderném odzbrojení. Sejdou se zde představitelé politických organizací, odborů, církví a ostatních občanských aktivit. Jsou pozváni zástupci východoevropských nezávislých mírových hnutí. Rovněž budou přítomni delegáti

z USA, Kanady, Austrálie, Japonska, Číny, tichomořské oblasti a zástupci z některých rozvojových zemí. Prvé takovéto shromáždění se konalo v roce 1982 v Bruselu, v dalších letech pak v Berlíně, Perugii, Amsterdamu, Paříži a Coventry.

Jednání bude probíhat v pěti paralelních sekcích. Prvé téma: Nové možnosti uvolnění mezi Východem a Západem. Uvolnění zdola, uvolnění shora. Druhé téma: Zbrojení dnes. Růst vojenské přítomnosti v severním Atlantiku, Tichém oceánu a ve Středozezemním moři. Problematika bezatomových pásem. Třetí téma: Uvolnění v industriálních zemích a Třetí svět. Souvislost odzbrojení, životního prostředí a hospodářského rozvoje. Oblasti vojenských konfliktů ve světě - Jižní Afrika, Eritrea, Afghánistán, Střední Amerika. Čtvrté téma: Odbory a mírové hnutí. Přečod z vojenské na civilní výrobu. Páté téma: Příklady praktické mírové práce. Výchova k míru. Počítačové komunikace v mírové práci. Odpírání vojenské služby. Odmítání vojenských daní. Ženy a mírové hnutí.

Delegáti se sejdou na několika plenárních zasedáních a také na dvou mítincích, které budou přístupné širší veřejnosti. Jejich tématem bude evropská identita v historické perspektivě a růst námořní vojenské síly.

Přihlášky k účasti možno podat do 1.června na adresu: END-office, c/o Peace Forum of the Swedish Labour Movement, S-105 53 Stockholm, Sweden, tel. 0046-8-686960.

Z Československa bylo pozváno mj. asi 15 aktivistů Charty 77, kteří však pravděpodobně neobdrží cestovní doklady.

*

Symposium ve Franken 6. - 9.10.1988

Předběžné téma: Osmičky - a co dál

Organizátoři uvítají co nejvíce příspěvků z Československa na libovolné dílčí náměty vztahující se k tématům. Jsou vítáni autoři z nejružnějších okruhů, generací, oborů. Příspěvky max. o rozměru 10 str. písemně, nebo max. 15-20 min. na mg.pásku. Dále by bylo skvělé udělat round table na video, 6-8 lidí diskutujících k tématu. Termín k dodání příspěvků: nejpozději do konce srpna.

*

Publikace o lidských právech

Dostaly se nám do rukou nedávno vydané publikace o lidských právech a Chartě 77.

Prvá z nich - Human Rights Internet Directory: Eastern Europe and the USSR, Human Rights Internet 1987, 304 s. - je adresářem 602 organizací sledujících dodržování lidských práv ve Východní Evropě a SSSR, a to tuzemských i zahraničních. Human Right Internat je mezinárodní nevládní organizace dokumentující stav lidských práv po celém světě. Má poradní statut při OSN. Její adresa je: Human Rights Internet, Harvard Law School, Pound Hall Room 401, Cambridge MA 02138, USA, tel. 001-617-4959924.

Druhá - Human Rights in Czechoslovakia: The Documents of Charter 77, U.S. Government Printing Office, Washington 1988, 329 + v s.

Publikace byla vytištěna pro potřeby Komise o bezpečnosti a spolupráci v Evropě kongresu USA a obsahuje výběr 54 dokumentů CH 77 z let 1982-7.

Třetí je - Country Reports on Human Rights Practices for 1987, U.S. Government Printing Office, Washington 1988, 1358 + ix s.

Jde o zprávu, která byla předložena výboru pro zahraniční věci Sněmovny reprezentantů a Senátu Kongresu USA. Podrobně popisuje stav lidských práv v 169 zemích a územích. Československu je věnováno téměř 12 stránek textu. I když zpráva konstatuje, že v loňském roce došlo na poli dodržování lidských práv v ČSSR k jistému zlepšení, přesto není referát o naší zemi nikterak lichotivý.

Další publikací je: Janusz Bugajski, Czechoslovakia: Charter 77's Decade of Dissent, Praeger, New York 1987, 118 s; publikováno ve spolupráci s Centrem pro strategická a mezinárodní studia ve Washingtonu. Práce poskytuje zahraničnímu čtenáři základní vzhled do situace CH 77 v prvním desetiletí její činnosti.

From Below: Independent Peace and Environmental Movements in Eastern Europe and the USSR, U.S. Helsinki Watch Committee, říjen 1987. Zpráva zachycuje rozsah a způsoby činnosti nezávislých mírových a ekologických skupin v Československu, NDR, Maďarsku, Polsku, SSSR a Jugoslávii. V příloze jsou uvedeny některé stěžejní dokumenty vydané těmito skupinami.

The Persecution of Human Rights Monitors December 1986 to December 1987: A Worldwide Survey, Human Rights Watch prosinec 1987, 107 s. Statistika perzekvovaných, zmizelých a zavražděných obránců lidských práv z 39 zemí světa.

The Reagan Administration's Record on Human Rights un 1987, Human Rights Watch and Lawyers Committee for Human Rights, prosinec 1987, 210 s. Ve zprávě jsou kriticky zhodnoceny postoje Reaganovy administrativy k dodržování lidských práv ve 42 zemích světa a USA. (Pokud jde o Československo, je kritika nespravedlivá, tam kde autoři tvrdí, že zástupci amerického velvyslanectví se neúčastní procesů s politickými vězni mimo Prahu; účastní se pražských i mimopražských procesů.)

Afghánský zápisník 1, mezinárodní časopis na podporu bojujících Afghánistánu, vydává ve Francii Association Solidarność Afghanistan a Kontakt; redaktor české verze Jan Tesař. Prvé číslo časopisu na 120 stranách přináší francouzské a polské materiály o situaci v Afghánistánu. V časopise jsou také kritické poznámky na adresu čs.nezávislých skupin, které k afghánské otázce nezaujaly žádné pozitivní stanovisko.

Ludvík Vaculík: Srpnový apríl (fejeton)

Loni v létě jsem měl mrzuté řízení s kosy na zahradě, kteří jednali, jako by oni byli obrývají rybíz a hnojili ho, pleli a prořezávali. Když jsme se jen přiblížili k červeným keřům, kosové prolétávali rozčileně kolem, křičeli, a když jsem řekl "No co, no co!", házeli po mně kamením, a když jsem jim to bez zásahu oplácel, posmívali se: "Čtyři oči máš, nevidíš!" Jen to, že jsem pětsetkrát těžší než oni, bránilo jim, aby se mnou zatočili tisíckrát ostřeji, než jsem já točil s nimi. Jednoho rána jsme přišli, a rybíz do kuličky obraný! Samozřejmě, plodů má být tolik, aby se i na ptáky trochu dostalo; rybízu máme dost. Ale kosové si jednou takto přivstali i na višně, z nichž nám nenechali nic! Tehdy jsem si přál mít v ruce flintu. Jenže byl by to čtenáři divný obrázek - já stílejší čtenářovy ptáčky. A tak mi napadlo něco lepšího, o čem nemusí čtenář vědět: počkám na jaro, až si udělají hnízda, snesou vajíčka a budou na nich minit sedět, jako by byla jen jejich. Ten radostný čas právě uhořel.

Máme jaro roku osmaosmdesátého, které se už asi nevyznamená ničím příznivě památným; teď po jmenování nové samostatné vlády, je to zřejmé. Ona většina jar přejde tak běžně jak pondělí v týdnu: kolik svých pondělků si pamatujete? Schválně vzpomínám, která jara mi vystupují z obecného pojmu nějak osobitě. Našlo by se jich možná šest, vyznačím tu jen tři.

Raného, ještě holého jara roku 1941 se tatínek rozhodl natřít v chalupě okna a dveře. Ustanovili se s maminkou na barvě zvané hrášková zeleň. Já jsem byl z jeho úmyslu nešťastný: tatínek bude celé dny sedět v oknech a dveřích. Toho jara totiž jsem dorůstal touhy i odvahy konečně zastavit a oslovit cerku, která kolem našeho prošla tam a zpátky jen jednou denně - pro mléko. Nenápadně jsem ji vyhlížel, ale většinou ji propásl, nebo jsem na dvorek vyletěl neskoro nebo maminka řekla: "Co letíš," a já jsem zahl dozadu k záchodu, raději. Začlo

natírání. Vůně terpentýnu, fermeže a emailu se linula od nás všemi dírami. Jedli jsme ji čtrnáct dní ke chlebu, táhla se mnou do školy. Byl to dech smutku a nezdaru: to jsem měl místo levandulového šátečku. Nemohl jsem spávat, naříkal jsem si sám: proč u nás nejde v mém věku oslovit před lidmi děvče a jít s ním, jak v knížkách? Bylo mi líto, že nenávidím maminku, když mi něco poručí, zrovna když ona už brzo půjde kolem nás, a byl bych rád zařval "Táhni ztama!" na tatínka který seděl v okně, popískával si a zálibně táhl štětku po hraně rámu, když konečně šla. Dívala se velikýma hnědýma očima ze šestimetrové vzdálenosti do našich oken a vzorně zdravila: "Dobrý den." Seděl jsem právě třeba na bedně s dřevem a roztržitě dělal úkol, když jsem uslyšel zvenku ten očekávaný vzácný hlas, na který tatínek, přerušiv pískání nebo i práci, významně přivětivě odpověděl: "Dobrý deň." A zas to bylo na čtyřiaadvacet hodin ztraceno, co já budu dělat?

Seděl jsem zas v hloubce světnice a tatínek stál v okně. Najednou přestal tiše pískat. "Ludvo," řekl, "vtrhni do bot a běž mi koupit sirky. Rychlo!" Obul jsem, s údivem, boty a šel. Otvíral jsem branku na cestu, zrovna když ten pěkný hlas tatínka zdravil: "Dobrý den." - "Dobrý deň," odpověděl tatínek výrazně přátelsky. O čem jsem s ní po cestě mluvil a jaké to bylo, nevím už, navždy mi však zůstal až na patře v ústech smysl pro jarní příchuč emailu, a když ucítím správný email, chutnám zas to jaro.

Jenže jak vidím, příběh se mi zas natáhl přes odhad, proto druhé jaro vynechám a přikročím rovnou k jaru 1968. Jak jdou věci a čas, vytratili se mi z obrazu toho jara lidé i události, ba skoro všechno konkrétní, čeho bude letos důkladně vzpomínáno, a zůstalo mi z něho cosi úhrnně národního a přitom slavnostně přírodního jak růst trávy, rozpuk květů a jarní ptačí počínání. Až na patře se mi vybavuje pocit slavnostní změny života a světový vzduch. Samozřejmě jsem napřed ničemu dobrému nevěřil; ještě když už začaly vycházet Literární listy. Ale když přes mou nevíru jako pokračovalo, bral jsem je jako div století. Události, jež se ze života hrnuly do novin, a noviny, jež do nich směly mluvit, to byl přírodní zázrak civilizace. Zahrnoval něco určujícího z roku 1946, něco z Masarykovy republiky, dokonce cosi až z hrdosti Havlíčkovy. Stála přede mnou možnost svobodné novinářské práce podle vlastního rozumu a na vlastní odpovědnost. Už jsme přeci oželeli svou radost z ukončení války a vysmáli jsme se snům o "spravedlivém řádu", a teď to tu všechno bylo znovu: Je po válce! My zvítězíme? Ustavíme vlastní vládu! Obnovíme samostatnou republiku? Každý bude moci pracovat dle nadání a vůle! Dělníci budou řídit továrny? Soudy budou soudit podle zákonů! Parlament napíše lepší zákony? Lid si zvolí lepší parlament! Je možné, jak jsem si myslel, když jsem si v roce 1946 zvolil komunistickou stranu, že se z ní vyvine strana schopná pracovat pod kritikou ostatních občanů a vedle jiných stran?

Bylo to neuvěřitelné a úžasné, ale věci k tomu očividně mířily. Bylo to tak... politicky přirozené! Byla to rehabilitace přirozeného v nepřirozenosti politiky. Bylo to hlavně nadějně, jako když tráva roste, stromy se rozpukávají a ptáci si staví hnízdo.

A proto jsem teď chodil po zahradě, hledal ta kosí hnízda a pravil: "Tady v altánu nebudete vy kosové mít hnízdo žádné," a vynesl jsem je na kompost. "Tu vám z těch pěti vajíček povoluju jenom dvě," pravil jsem v dřevníku a tři vajíčka odložil do křoví. A samičky na hnízdě v buxusu, která se nemínila odvalit, ani když už jsem nad ní měl ruku, jsem jasně pravil: "Nehleď na mě tak pitomě. Pro tebe vedoucí úlohu, předvoj a všechno dělám podle svého vlastního usnesení já, a máš to navěky!"

(Duben 1988).

Jiří Tichý: Jarní (fejton)

"Konečně jsi řídící pracovník," uchichtl se přítel Kukal, když jsem vyskakoval v Čechových sadech z právě zastavené multikáry. Leknutím jsem se zapomněl pustit volant, takže to vypadalo, jako bych se bál, že řídícím pracovníkem už zase nebudu. Mnoho je takových, kterým by řídící pult zelené multikáry slušel víc, než kterýkoliv jiný.

S pohotovostí hodnou reportéra vycvakal stále připraveným fotoaparátem několik momentek, naštěstí ve chvíli, kdy už jsem křečovitě nesvíral volant, ale držel vidle s lopatou. Zaplať pámbůh, nikdo mě nebude podezírat, že se někam cpu.

Letošní jaro se zřejmě spletlo s létem, což s povděkem přijaly nezaměstnané ženy válcující nám neposekanou louku v Grébovce, ale s pláčem zemědělci, kteří, když jim zrovna neschází trubky, musí zavlažovat. Sucho je svinstvo a žádná známka solidarity ho nepřemůže. V Africe ani tady. To říkám pouze pro případ, že by se někde ve světě na nás chtěli skládat po bůru.

Vykopal jsem na vinici, která už patří zahrádkářům, náletový dřevozec a přesadil ho do jedné zahrady. Zase pozdě, takže mu listy hnědnou a já vzhlížím k blankytně modré obloze v naději, že potemní. V Praze je dřevozů jen několik, a když mně ten můj zajde, budu smutný, protože už nikde žádný nenajdu. Říká se mu lidově Kristova koruna, na což jsem myslel v uplynulých dnech, když jsem v duchu posílal tichý a účastný pozdrav paní Certě do Vrchlabí.

"Nemyslíš, že si z tebe dělá Magor taxikáře," zeptala se mě dívka, kterou jinak obdivuji, když jsem jí mezi řečí sdělil, že jsem ho vezl na pouť na Křemešník. Oněměl jsem na chvíli nad nepochopením situací a vztahů.

"Ten si ze mě může dělat taxikáře, kdy bude chtít!" reagoval jsem popuzeně, a potom už s úsměvem:

"Však on mě přistě zase na oplátku přiveze do Prahy na koni." Vím, že by to udělal, je to Magor a básník, a vůbec mně nevadí jako jedné paní, že chlastá. Kdo nechlastáš, hoď po něm kamenem. A nevadí mně ani že je katolík, protože katolíci - jak se v posledních měsících ukazuje - narovnávají hřbety a dávají to - zřejmě k jejich vlastnímu překvapení, a nejen jejich - najevo víc než nebojácně. Na rozdíl od těch z Maislovky... Proboha, co to plácám, ať mě za takovéhohle rouhání proklají oštěpem všichni makabejští bojovníci.

Už několik týdnů si utírám zadek do 30 gramového průklepáku. Osmadvacetigramový šetřím. Chtěl jsem o tom napsat fejton, ale neudělal to. Kdysi už o toaletním papíru načrtl něco vtipného pan Hanč. Neuměl bych to líp. Navíc si neexistencí onoho papíru nepokazím slunečné dny. Naštval jsem se však nad tím, jak lidi automaticky a pokorně najdou alternativní řešení. V prázdné drogerii, v kterévedoucí zapomněla vyvěsit na dveře informující ceduličku, mne na otázku po papíru s úsměvem odkázala na ubrousky, které ještě nedoprodala. Ta její ubrousková samozřejmost byla skličující.

"Ubrouskama si - paní vedoucí - utírám mastnou hubu, já chci papír na prdel!"

Zalekl jsem se vypuštěné vulgarity, ale co naplat, byla venku, ventil na papiňáku fungoval dokonale.

Dopaluje mě, s jakou jistotou lidi odhazují vše nepotřebné kolem sebe. Děti, mladí, dospělí i starci. Člověk si tenhle fakt uvědomí v celé hrůze, až když se stane zahradníkem. Když jsem byl malý a dospělí se mě ptali, čím bych chtěl být, až budu velký, hrdě jsem odpovídal, že kovbojem nebo metařem. Být zahradníkem v pražských sadech, znamená předstupínek k druhé vysnívané profesi, takže můžu být spokojený. Smutné zjištění mě přivedlo k rozhodnutí, že kdyby mě v jednom muzeu po letech požádali, abych se zase hrabal v zemi a hledal kostry neolitických hospodářů, místo hrabání v zemi a hledání cibulek odkvetlých tulipánů, řekl bych ano. Ne proto, že by zem u zahradníků byla méněcenější než hlína u archeologů, ale proto, že mě unavuje lidská bezohlednost. Kovbojem se už nestanu, neláká mě být Američanem, a jinde - pokud vím - kovbojové nejsou.

Obloha je stále modrá jako u Středozemního moře. Tohle nemůže dřevozec přežít.

Nejsem škarohlíd a vím, že není všechno ztraceno, jak si kdekdo myslí a

občas - pro jistotu jen v hospodě a to ještě v té, kde je štamgastem - i nahlas říká. Přesvědčilo mě o tom i zahájení, dnes už skončené, výstavy 12|15 v Kolodějích. Plných šest hodin se dobrá pětistovka lidí všech věkových kategorií radovala z obrazů namalovaných v osmdesátých letech a zároveň z živé muziky vzniklé o třicet let dříve. Radostným a osvobozujícím mumrajem procházel kolodějský občan, mající na místní zámček ne příliš pěkné vzpomínky, a kde komu říkal:

"Víte, já nerozumím ani těm obrazům, ani těm sochám, ani té muzice. Jsem už starý a blbý. Jednomu však rozumím dokonale. Že se tady všichni radujete tak, jako by bylo všechno v pořádku." Měl jsem stejný pocit. Povzbudil moji víru, že tomu tak jednou opravdu bude.

Praha 1.června 1988

Informace o Chartě 77 vycházejí jednou za 14 dní. Jsou periodickou tiskovinou, nezávislou jak na státní moci, tak i na Chartě 77. Úzce spolupracují s mluvčími Charty 77 a zveřejňují v plném znění všechny dokumenty Charty 77 jakož i všechna sdělení VONS. Náklady na výrobu a distribuci jsou hrazeny z dobrovolných příspěvků z domova i z ciziny. Signatářům a aktivním příznivcům Charty 77 v Československu se Infoch poskytuje podle technických možností, a to zdarma. V případě výroby a distribuce Infochu, které jsou nezávisléna naší redakcí, jsou náklady na jeden výtisk i s poštovním 10,- Kčs.

Přetiskování či jiné přebírání textů zveřejněných Infochem je možné jen s uvedením pramene. Bez uvedení pramene je možné přebírat dokumenty Charty 77, sdělení VONS, petice, otevřené dopisy, fejetony, jakož i texty, z jejichž charakteru či uvedení je zřejmé, že nebyly psány přímo pro Infoch.
